

*Ю. О. Рогожинський, начальник відділу лісового та мисливського господарства Полтавського ОУЛМГ,
Ю.С. Голік, к. т. н., професор,
Ю.В. Чепурко, аспірантка*

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,

ОПТИМІЗАЦІЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ПОЛТАВЩИНИ

Ліс – це найбільш могутній тип рослинного покриву і головний компонент біосфери. Лісовий фонд - складова навколишнього природного середовища. Збільшення лісистості території, нарощування ресурсного та екологічного потенціалу лісів, збереження біологічного різноманіття, підвищення стійкості лісових екосистем до впливу негативних факторів навколишнього середовища, охорона і захист лісового фонду – аспекти ключових цілей державних і регіональних стратегічних програм у сфері гарантування комфортних і безпечних умов проживання населення, і, в свою чергу, є складовою однієї з сімнадцяти глобальних цілей сталого розвитку розвинених країн світу, що були прийняті на період до 2030р.

Станом на 01.01.2022 р. площа території, вкритої лісом у Полтавській області складає 231,2 тис. га, що відповідає 8,9 % лісистості від загальної площі. Цей показник суттєво, майже вдвічі, відрізняється від державного показника, який становить 15,9%. Основною причиною низької лісистості області та деградації сільськогосподарських угідь залишається надзвичайно висока розораність території, а також скорочення обсягів захисного лісорозведення, яке спостерігається за часів незалежності України. Досягнення оптимального рівня лісистості країни у межах 18-20 % потребує збільшення їх площі на 2 млн. га, у тому числі принаймні на 50 тис. га в межах території Полтавської області [1]. Вкрай низьке бюджетне фінансування на ведення лісового господарства не сприяє вирішенню екологічних проблем.

Згідно ст. 43 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 30 Лісового кодексу України, з метою забезпечення збалансованого розвитку лісового господарства області, спрямованого на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів, їх охорону та захист 29 квітня 2016 р була затверджена Програма «Ліси Полтавщини на період 2016-2025 роки» [1].

19 березня 2021 р Полтавським обласним управлінням лісового та мисливського господарства (ОУЛМГ) було надано звіт про виконання першого етапу Програми. За період 2016-2020 років, фактично за 5 років дії Програми спрямовано 1355,09 млн грн, із них: державний бюджет – 0%, обласний – 21,35 млн грн (1,6%), місцеві – 0,78 млн грн (0,1%), власні кошти підприємств – 1332,96 млн грн (98,3%). Спостерігається непослідовна позиція обласної ради відносно фінансування Програми. Із початку дії Програми простежується недовиконання обсягів створення нових лісів.

Неповне виконання лісорозведення в першу чергу пов'язано з відсутністю механізму державного резервування земель під заліснення, що

фактично унеможливило їх отримання в постійне користування лісгоспів.

До недавнього часу Полтавське ОУЛМГ складалося з 7 державних лісгоспів, а також з двох спеціалізованих державних лісгосподарських підприємств: ДП «Диканське досвідне лісомисливське господарство», Полтавське державне лісгосподарське підприємство «Полтаваоблагроліс». У лісовій галузі працює близько 1,2 тис. фахівців. У складі лісгосподарських підприємств функціонують окремі структурні підрозділи – лісництва. Починаючи з лютого 2021 року обговорюється реформування лісового господарства (далі ЛГ) на державному рівні, шляхом оптимізації (об'єднання ЛГ). Полтавським ОУЛМГ було «ліквідовано» чотири лісгоспи, шляхом укрупнення тих господарств, які залишились. Це державні підприємства «Миргородське», «Полтавське», «Гадяцьке» та «Кременчуцьке». На основі даних, отриманих від Полтавського ОУЛМГ, було проведено аналіз розподілу площ лісового фонду відносно 60 окремих територіальних громад та чотирьох нових укрупнених районів області. Що дало змогу оцінити кількісно наявність у кожній громаді одного з основних екологічних аспектів – лісистості території, який є однією з необхідних умов безпечного життя громади.

У жовтні 2021 р. Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України було подано на обговорення Проєкт [2] щодо змін в управлінні лісами України. Однією зі стратегічних цілей Проєкту стала оптимізація та реорганізація структури і функцій суб'єктів господарювання державної власності в лісовій сфері, шляхом створення єдиної національної кампанії. Проєкт було сприйнято неоднозначно, можна сказати негативно. В колективному зверненні до Президента України трудових колективів державної лісової охорони України, штат яких налічує більше 43 тисяч працівників, зокрема зазначаються такі основні питання: небажання керівництва Держагенства лісових ресурсів України суспільного обговорення напрямків реформування управління галуззю, хоча ліси є об'єктами права власності українського народу; припинення існування підприємств лісового господарства як юридичних осіб, що може призвести до збанкрутіння лісових господарств і матиме незворотні наслідки для України – можлива приватизація державних лісів. 29 грудня 2021 року Державну стратегію управління лісами України до 2035 року було схвалено.

Наразі, у зв'язку з війною на території нашої країни, питання оптимізації лісового фонду не є актуальним, але воно не може бути визнано як вирішене. Після закінчення військових дій громада матиме змогу користуватися своїми правами, зокрема у сфері природокористування лісами. І навіть думка про те, що в нашій державі народне «майно» (читай природа) може стати «не народним, а приватним» непокоїть.

Література

- 1. Обласна цільова програма комплексного розвитку лісового господарства “Ліси Полтавщини на період 2016- 2025 роки”, Полтавська обласна рада, від 29 квітня 2016 р., 48с.*
- 2. Державна стратегія управління лісами України до 2035 року: Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Проєкт до обговорення, від 7жовтня 2021р.34с.*